

Hof van Beroep te Brussel, arrest van 25 maart 2013

Internationale bevoegdheid – art. 23,2 Brussel I Vo – forumkeuzebeding – algemene voorwaarden op website

Compétence internationale – art. 23,2 Règlement Bruxelles I – clause attributive de jurisdiction – conditions générales sur le site

IN ZAKE VAN

De **vennootschap naar Pools recht A.**, met maatschappelijke zetel te [...], Polen, [...];

appellante,

vertegenwoordigd door Mr. Uyttenhove, advocaat loco Mr. MISZEWSKI Frédéric, advocaat te 1000 BRUSSEL;

Tegen:

De **NV P.** met maatschappelijke zetel te Brussel [...] en met KBO-nummer [...]

geïntimeerde,

vertegenwoordigd door Mr. Bauwens, advocaat L/IOCO Mr. VANDEN BERGHE Olivier, advocaat te 1000 BRUSSEL;

Gezien de procedurestukken en meer in het bijzonder het vonnis gewezen op tegenspraak door de rechtbank van koophandel te Brussel op 9 december 2011, waarvan partijen verklaren dat het op 13 maart 2012 werd betekend en waartegen een naar vorm en tijd regelmatig hoger beroep werd ingesteld door de vennootschap naar Pools recht A., bij verzoekschrift neergelegd ter griffie van het hof op 5 april 2012.

De procedure in eerste aanleg

Bij dagvaarding van 7 september 2011 heeft de NV P. een inleidende vordering ingesteld tegen de vennootschap naar Pools recht A., die ertoe strekte laatstgenoemde te veroordelen tot betaling van de som van € 795.955,00, te vermeerderen met de verwijlrenten aan 8,5% per jaar en de gerechtelijke intresten, uit hoofde van een onbetaalde factuur wegens bestelling van fotonvoltaïsche cellen.

Zij vorderde het tussen te komen vonnis uitvoerbaar te verklaren en hiervan een Europese executoriale titel te verlenen.

De vennootschap naar Pools recht A. vroeg in limine litis om de taalwijziging toe te staan en de zaak te verwijzen naar een Franstalige kamer en zo niet, zich territoriaal onbevoegd te verklaren.

In ondergeschikte orde vroeg ze om conclusietermijnen op te leggen.

Bij het bestreden vonnis werd het verzoek tot taalwijziging afgewezen. De eerste rechter verklaarde zich vervolgens bevoegd was om van de zaak kennis te nemen.

De vordering werd toelaatbaar en gegrond verklaard en de vennootschap naar Pools recht A. werd veroordeeld tot afname van 250.000 fotonvoltaïsche cellen tegen betaling van de factuur van 14 juli 2001 tot beloop van € 795.955,00 binnen de 8 dagen na de betekening van het vonnis. Bij gebreke hieraan te voldoen werd de vennootschap naar Pools recht A. veroordeeld tot betaling van de som van € 795.955,00 vermeerderd met de verwijlrenten aan 8,5% per jaar vanaf 15 juli 2011 en vervolgens tot de gerechtelijke intresten. Het vonnis werd uitvoerbaar bij voorraad verklaard niettegenstaande alle verhaal en zonder mogelijkheid tot borgstelling of kantonement en aan het vonnis werd een Europese executoriale titel verleend in toepassing van de Verordening (EG) 805/2001.

De procedure in hoger beroep

Ter beoordeling van het hof ligt het door de vennootschap naar Pools recht A. (hierna afgekort A.) ingestelde principaal hoger beroep voor dat er toe strekt het bestreden vonnis te vernietigen. Zij vordert dat het hof zich zonder rechtsmacht zou verklaren om van de zaak kennis te nemen en dienvolgende te zeggen voor recht dat de vordering van de NV P. onontvankelijk is, minstens ongegrond.

In ondergeschikte orde, in de hypothese dat de vordering toch onontvankelijk zou worden verklaard, bij toepassing van artikel 1066 Ger.W. het bestreden vonnis te vernietigen voor wat de voorlopige tenuitvoerlegging en de Europese executoriale titel betreft en dienvolgens te zeggen dat het bestreden vonnis niet uitvoerbaar bij voorraad is en voor het overige een kalender op te stellen om partijen toe te laten ten gronde te concluderen.

De NV P. vordert om het hoger beroep ongegrond te verklaren en dienvolgens het eerste vonnis in alle punten te bevestigen, minstens te zeggen voor recht dat het hof rechtsmacht heeft over onderhavige zaak en te weigeren de voorlopige uitvoerbaarheid van het vonnis op te schorten.

De debatten worden thans beperkt tot de vraag van A. dat het hof zich zonder rechtsmacht zou verklaren en ondergeschikt tot de vraag of de voorlopige tenuitvoerlegging van het bestreden vonnis en de toekenning van een Europese executoriale titel gehandhaafd moeten worden.

Beoordeling

Hoewel de eerste rechter zich in het bestreden vonnis bevoegd heeft verklaard, betwist de vennootschap naar Pools recht A. niet de bevoegdheid van de Belgische rechter doch wel zijn rechtsmacht.

Alvorens zich over de gegrondheid van de vordering tot de voorlopige uitvoerbaarheid van het bestreden vonnis uit te spreken, dient het hof eerst de vraag naar de internationale rechtsmacht van de Belgische rechter te beoordelen.

Op 10 mei 2011 heeft de NV. P. een offerte voor 250.000 fotovoltaïsche cellen voor een prijs van € 795.955,00 aan A. overgemaakt. Dit document werd door A. ondertekend. Volgens de uitgewisselde e-mails dienden de goederen in Polen geleverd te worden.

A. stelt dat dit document niet als een effectieve bestelling kan worden beschouwd en betwist gehouden te zijn tot betaling van de factuur die hierop betrekking zou hebben, wat zij ook betwist.

Partijen betwisten niet dat de vraag naar de internationale rechtsmacht beoordeeld dient te worden op grond van de verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken.

Artikel 2 van voormelde vordering bepaalt dat zij die woonplaats hebben op het grondgebied van een lidstaat, ongeacht hun nationaliteit, opgeroepen worden voor de rechten van die lidstaat.

De artikelen 5 tot en met 24 van voormelde verordening bepalen de gevallen waarin een persoon die woonplaats heeft op het grondgebied van een lidstaat, in een andere lidstaat kan worden opgeroepen.

Artikel 5 van voormelde verordening bepaalt dat een persoon die woonplaats heeft op het grondgebied van een lidstaat, in een andere lidstaat voor de volgende rechten kan worden opgeroepen:

1.a) ten aanzien van verbintenissen uit overeenkomst: voor het gerecht van de plaats waar de verbintenis die aan de eis ten grondslag ligt, is uitgevoerd of moet worden uitgevoerd;

b) voor de toepassing van deze bepaling en tenzij anders is overeengekomen, is de plaats van uitvoering van de verbintenis die aan de eis ten grondslag ligt: voor de koop en verkoop van roerende lichamelijke zaken, de plaats in een lidstaat waar de zaken volgens de overeenkomst geleverd werden of geleverd hadden moeten worden.

De bepaling van art. 5, sub 1 van het Verdrag van 27 september 1968 (thans: art. 5, punt 1, van de verordening) is eveneens van toepassing, wanneer de totstandkoming van de overeenkomst waarop de vordering is gebaseerd, tussen partijen op zich in geschil is (H.v.J. 4 maart 1982, Effer/Kantner, zaak nr.38/81, Jur.1982,825; J.T. 1982,599).

Artikel 23 van de verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken bepaalt:

“1. Wanneer de partijen van wie er ten minste één woonplaats heeft op het grondgebied van een lidstaat, een gerecht of de rechten van een lidstaat hebben aangewezen

voor de kennisneming van geschillen die naar aanleiding van een bepaalde rechtsbetrekking zijn ontstaan of zullen ontstaan, is dit gerecht of zijn de gerechten van die lidstaat bevoegd. Deze bevoegdheid is exclusief, tenzij de partijen anders zijn overeengekomen.

Deze overeenkomst tot aanwijzing van een bevoegd gerecht wordt gesloten:

a) hetzij bij een schriftelijke overeenkomst of bij een schriftelijk bevestigde mondelinge overeenkomst;

b) hetzij in een vorm die wordt toegelaten door de handelwijzen die tussen de partijen gebruikelijk zijn geworden;

c) hetzij, in de internationale handel, in een vorm die overeenstemt met een gewoonte waarvan de partijen op de hoogte zijn of hadden behoren te zijn en die in de internationale handel algemeen bekend is en door partijen bij dergelijke overeenkomsten in de betrokken handelsbranche doorgaans in acht wordt genomen. 2. Als "schriftelijk" wordt tevens elke elektronische mededeling aangemerkt, waardoor de overeenkomst duurzaam geregistreerd wordt.

Hoewel de stelling van A. is dat er nooit een contract tot stand is gekomen, belet dit niet dat het hof, zonder zich thans uit te spreken over het bestaan van een tussen partijen gesloten overeenkomst, eerst kan nagaan of het bevoegdheidsbeding dat door NV. P. wordt ingeroepen om de rechtsmacht van de Belgische rechter te rechtvaardigen, geldig en tegenstelbaar is aan A.

Volgens NV.P. is een overeenkomst tot aanwijzing van de Belgische rechtbanken tot stand gekomen ingevolge de door A. aanvaarde prijsofferte van 10 mei 2011 welke uitdrukkelijk verwijst naar de algemene voorwaarden van NV.P., dewelke raadpleegbaar zijn op de website van NV.P.

Met betrekking tot de algemene voorwaarden van NV.P. vermeldt de offerte dd° 10 mei 2011 het volgende (vertaling door partijen):

"Algemene voorwaarden:

Alle prijzen zijn excl.BTW en / of zonder taxen. Een definitieve bestelling en een daarop volgende bestellingsbevestiging van NV.P. zijn verplicht om dit aanbod bindend te maken. Algemene voorwaarden van NV.P. NV: [www.\[...\].be/32/generalconditions](http://www.[...].be/32/generalconditions)"

Artikel 11 van de algemene voorwaarden voorkomende op de website bevat een bevoegdheidsclausule welke als volgt luidt (vertaling door de partijen). "In geval van betwisting met betrekking tot de interpretatie en uitvoering van onderhavige algemene voorwaarden, zal de rechtbank van koophandel te Brussel exclusief bevoegd zijn (behalve indien anders vereist door dwingende wetgeving), zonder dat rekening zal worden gehouden met enige algemene voorwaarden of aanvaarde betalingsmodaliteiten, en zelfs in geval van samenhangende procedures, gedwongen tussenkomst, of veelvuldigheid van verkopers".

Er ligt geen schriftelijke overeenkomst voor, noch een schriftelijk bevestigde mondelinge overeenkomst uitgaande van A., waarin de rechter van een lidstaat wordt aangewezen. A. heeft enkel de offerte ondertekend waarin vermeld staat dat de algemene

voorwaarden van NV.P. zich op haar website bevinden en waarin haar website adres wordt opgegeven.

In het arrest *Colzani* van het Hof van Justitie (Hof van Justitie 14 december 1976 zaak n°24/76, Jurisprudentie 1976, bladzijde 01831) dat door NV.P. wordt aangehaald, waren de algemene voorwaarden die een clause tot aanwijzing van een bevoegde rechter bevatten, op de achterzijde van een door beide partijen ondertekend contract afgedrukt.

Het Hof van Justitie oordeelde dat het enkel feit dat op de achterzijde van een op briefpapier van een der partijen vastgelegd contract een clause tot aanwijzing van een bevoegde rechter in het kader van de algemene voorwaarden van deze partij is afgedrukt, niet voldoet aan de vereisten van artikel 17 eerste alinea, van het verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (noot van het hof: thans artikel 23 van de verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken), daar op deze wijze niet is gewaarborgd dat de andere partij heeft toegestemd in de clause waarbij van het gemene recht inzake rechterlijke bevoegdheid wordt afgeweken. Wanneer een clause tot aanwijzing van een bevoegde rechter vervat is in de op de achterzijde van een contract afgedrukte algemene verkoopvoorwaarden van één der partijen, is aan het vereiste van een geschrift in de zin van artikel 17, eerste alinea, van het verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken slechts voldaan, indien het door beide partijen ondertekende contract uitdrukkelijk naar deze algemene voorwaarden verwijst.

Te dezen waren de algemene voorwaarden niet vermeld op de achterzijde van de offerte van 10 mei 2011 doch werd ven/vezen naar de website en biedt de enkele ondertekening van de offerte onvoldoende waarborg dat A. heeft toegestemd in de clause waarbij van het gemene recht inzake rechterlijke bevoegdheid wordt afgeweken.

Zich steunend op voormeld arrest *Colzani* leidt NV.P. ook af dat een uitdrukkelijke verwijzing in een door partijen ondertekende overeenkomst naar algemene voorwaarden met een forumbeding, geldig is.

Het arrest *Colzani* dd. 14 december 1976 stelt dat de verwijzing in een contract naar voorgaande offertes waarin werd gewezen op de algemene voorwaarden van één der partijen, slechts dan aan het vereiste van een geschrift in de zin van artikel 17, eerste alinea van het verdrag van 27 september 1968 voldoet, indien de verwijzing uitdrukkelijk is geschied en derhalve door een partij bij betrachtning van een normale zorgvuldigheid kan worden nagegaan.

Te dezen wordt niet voorgehouden en ook niet aangetoond dat NV.P. aan A. voorgaande offertes of bestelbonnen met haar algemene voorwaarden heeft overgemaakt die door laatstgenoemde werden aanvaard en waaruit een wilsovereenstemming tussen partijen in verband met het forumbeding van NV.P. blijkt.

NV.P. laat gelden dat in de geest van de EEX Verordening "elke elektronische mededeling, waardoor de overeenkomst duurzaam geregistreerd wordt", wordt beschouwd als een "geschrift" in de zin van de EEX-Verordening en dat dit geschrift aanvaard werd door A. door de ondertekening van de offerte.

De loutere verwijzing naar algemene voorwaarden waarvan de tekst zelf niet in de handelsdocumenten (te dezen de offerte) voorkomt volstaat in regel niet om te kunnen besluiten dat de partijen er overeenstemming over hebben bereikt ook al hebben zij de hoedanigheid van handelaar. Uit de loutere kennisgeving van een vindplaats kan geen stilzwijgend akkoord worden afgeleid ook al is het handelsdocument door de medecontractant ondertekend.

Bovendien kan de loutere verwijzing op de offerte naar de beschikbaarheid van de algemene voorwaarden van een partij op een website niet beschouwd worden als een elektronische mededeling in de zin van artikel 23.2 van de verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000. Het bevoegdheidsbeding wordt hierdoor niet op elektronische wijze overgemaakt. In deze situatie kan immers niet worden uitgemaakt of er tussen partijen wel een uitdrukkelijk akkoord bestaat over de forumkeuze. Het is ook geen elektronische mededeling waarbij de overeenkomst duurzaam geregistreerd wordt wat de uitwisseling veronderstelt van elektronische berichten die de wilsovereenstemming van de partijen over de inhoud van de overeenkomst uitdrukken. De publicatie op een website is evenmin duurzaam doch efemer. Ze kan op elke ogenblik eenzijdig gewijzigd worden. Ze kan evenmin beschouwd worden als een mondelinge overeenkomst die schriftelijk bevestigd wordt wat impliceert dat de elektronische mededeling uitdrukkelijk verwijst naar een akkoord over het bevoegdheidsbeding.

Het feit dat het aanklikken van een verwijzing naar een website van NV.P. bij betrachting van een normale zorgvuldigheid kan worden nagegaan, en dat A. de algemene voorwaarden van NV.P. heeft afgedrukt, biedt geen voldoende waarborg dat A. met het forumbeding dat haar nooit elektronisch werd overgemaakt, heeft ingestemd.

Een forumbeding kan ook worden gesloten in een vorm die wordt toegelaten door de handelwijzen die tussen de partijen gebruikelijk zijn geworden of die beantwoordt aan een tussen partijen gekend internationaal handelsgebruik. Dit wordt te dezen niet aangetoond.

Uit de bovenstaande overwegingen blijkt dat de Belgische rechtbanken geen rechtsmacht kunnen putten uit een overeenkomst tot aanwijzing van een rechter om kennis te nemen van het geschil tussen partijen op grond van artikel 23.1 van de verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken.

OM DEZE REDENEN, HET HOF,

Rechtdoende op tegenspraak;

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935 betreffende het gebruik der talen in gerechtszaken;

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk en gegrond; Doet het bestreden vonnis teniet; Opnieuw rechtsprekend:

Zegt voor recht dat de Belgische rechter zonder rechtsmacht is om kennis te nemen van huidig geschil;

Veroordeelt de NV.P. tot de kosten van beide aanleggen, begroot in hoofde van de vennootschap naar Pools recht A. op € 11.000,00 rechtsplegingsvergoeding eerste aanleg, € 186,00 rolrecht hoger beroep en € 11.000,00 rechtsplegingsvergoeding hoger beroep.
Aldus gevonnist en uitgesproken in openbare burgerlijke terechtzitting van de 5de kamer van het Hof van Beroep te Brussel op 29 MI

waar aanwezig waren:

Voorzitter, Raadsheer, Raadsheer, Griffier,

Mevr. I. Diercxsens, Dhr. J. Blomme, Dhr. B. Veeckmans, Dhr. S. De Cooman,

